

SPEL ZONDER GRENZEN

doorzie de regels

Leesfragment

Proloog en hoofdstuk 1

Sivali

David Vanhauwaert

Je hoeft niet terug naar de bron.

Je bent de bron.

Wees bewust.

Proloog

Juli 1949 — Santi Khiri, grensregio Thailand-Birma

Een pezige soldaat van begin de twintig slentert door de verlaten straten van het bergdorp. Na elke stap met zijn rechterbeen sleept hij het linker bij. Een vreemde afdruk op de mulle zandweg. Het is valavond. In de huizen sluiten gezinnen de dag af met het avondmaal, zoekend naar gezelligheid rond het dansende licht van een olielamp. Niemand merkt de moedeloze, in kaki geklede man op. Uitgeput, het instorten nabij, staart hij voor zich uit. Een wanhopige tristesse in de donkere ogen.

Driehonderd meter verder is Wichit net klaar met het laden van zijn oeroude vrachtwagen. Zes keer per jaar maakt hij de negenhonderd kilometer lange tocht naar Bangkok om er zijn waar te verkopen. Die waar is zelfgekweekte papaver in zijn zuiverste vorm. Zijn klant in de hoofdstad verwerkt ze tot een krachtige pijnstillers en bevoorraadt er de ziekenhuizen mee. Onderaan de laadruimte ligt gedroogd gras, daarop een dikke laag slaapbol, net onder de rand van de achterklep, en erbovenop zakken maïs. Papaver is niet het gewas waarmee je betrapt wilt worden. Het plan was vertrekken voor het donker. De kronkelende bergwegen zijn 's nachts geen sinecure. Een platte band heeft anders beslist.

Hij trekt de riemen van het jute zeil nog eens aan en kijkt omhoog. Volle maan, wolkenloze hemel. De bochten zullen meevallen.

Dan tuurt hij richting de bergen die de grens met Birma markeren en spot een strompelende gedaante. Wie is nu nog op pad? Alsof overvallen en half lam geknuppeld. Wichit snelt erheen en vangt de man op voor die neerzigt.

Als een zak rijst neemt hij de graatmagere soldaat op zijn schouder. Vijftig kilo, hooguit. Hij voelt de knoken duwen op zijn spieren. Zijn vrouw Saowaluck springt op als hij de deur met zijn voet open duwt. Zonder aarzelen stormt hij door naar de achterkeuken en laat de man op een stapel geplooid karton glijden.

Onmiddellijk dringt een penetrante geur zijn neus binnen, vanonder de kleffe broekspijp van het linkerbeen. Met het keukenmes waarmee de kippen een kopje kleiner worden gemaakt, snijdt hij de stof aan flarden. Wat hij te zien krijgt, heeft hij nog nooit aanschouwd. Wel bij dode dieren die dagen liggen te bederven, maar niet bij een levend mens.

Het vlees rond het scheenbeen lijkt op dat van een rotte appel. Bruin moes, vol witte kronkelende maden. Hij beveelt Saowaluck koud water te halen en grist een handvol gekookte luierdoeken van de wasdraad — de witte lappen die ze elke dag kookt. Dan kijkt hij de jonge man aan, ziet de immense schrik in die bruine ogen, en zegt in het Thais: 'Wat nu volgt zal vreselijk pijn doen.'

Het houten lemmet van het keukenmes duwt hij tussen de tanden van de soldaat. Een fles zelfgestookte whisky grijpt hij van naast het kapblok en giet het goedje zonder waarschuwing op de open wonde. De man draait weg. Verliest het bewustzijn. De maden krimpen, rollen een voor een uit het aangevreten been. Vijf keer herhaalt Wichit het proces. Dan staat hij recht en loopt kokhalzend naar buiten.

Zijn vrouw weet wat haar te doen staat. Ze dekt de wonde af met verse katoenen lappen, spant ze strak aan, scheurt de laatste in repen en bindt alles potdicht.

. . .

'Wat ga je met hem doen?' vraagt ze.

'Ik neem hem mee naar Bangkok. Het is hoogstwaarschijnlijk een Chinees van de Kwomintang, gevlucht voor het rode leger. Mijn klant heeft relaties bij apothekers en ziekenhuizen. Ze zullen hem daar verder verzorgen. Zijn been is verloren, maar beter daar amputeren dan hier.'

Ze knikt.

. . .

Twee uur later rijdt een kleine vrachtwagen het pikdonkere, slapende Chiang Rai uit. Aan het stuur een heftig rokende Thai die blij is de bergwegen achter zich te hebben. In zijn laadruimte papaver, maïs en een slapende Chinese soldaat. Nog tien uur doorbijten daar achterin, denkt hij, en duwt het gaspedaal in.

Hoofdstuk 1

Gebroken

Mijn hoofd bonkt als een trom zonder maat.

De aarde onder mij voelt vreemd, niet meer van mezelf.

Een golf trekt door mijn buik, stijgt naar mijn borst. Rauw.
Onverbiddelijk.

Het hart hamert in mijn hals; een druk sluit de ribbenkast.

Braken welt op.

Achter gesloten oogleden drijft een wrak, een houten romp,
gespleten, deinend tussen rotsen.

Alles gutst naar binnen.

Niets blijft overeind.

Deze pijn is een doorgang.

Niets aan te doen, behalve ademen.

Overleven.

De tijd verdampt. Minuten. Uren. Ondergaan.

Langzaam keert iets terug, een rest van geheugen, of wat
daarvan overblijft.

Ik lig in foetushouding, handen geklemd tussen mijn knieën,
proberend mezelf te herinneren.

Stil, uit angst. Uit gewoonte.

Deze leegte is me niet vreemd.

Het is niet de eerste keer dat ik wakker word zonder
verleden.

*Alleen kostte het vroeger minder moeite om er een anekdote van te
maken.*

Wanneer ik mijn ogen open, staat er een hond.

Wit, kortharig, met een blik vol argwaan.

Hij snuift, draait zich om en verdwijnt in het oranje stof.

Vloekend knijp ik tegen de zon.

De hitte bijt.

Lucht trilt.
Verloren.
Twaalfduizend kilometer van huis.
En even, heel even, dat terugverlangen naar de zekerheid die
ik ooit verachtte.

. . .

Een vogel roept helder, als echo tussen het stof.
De huid van mijn lippen schraapt tegen elkaar wanneer ik
probeer te slikken.
Een kurkdroge mond.
Ik ben een man van extremen.
Of ik werk me kapot, vijftien uur per dag, en ga dan nog op
café.
Of ik leef maanden als asceet.
Droog. Streng. Gecontroleerd tot op de gram.
Alcohol is mijn val, de zwakke plek, het pact met de duivel.
Eén ding staat vast: eens de fles open is, moet ze leeg.
Ik adem diep in, laat los met een zucht.
Probeer de wanhoop te temmen.
Déjà vu.
Deze keer is het erger.
Door de hitte?
Ik mis mijn boxspring in Knokke.
Behoedzaam duwt de omgeving zich mijn bewustzijn
binnen. Filterend, als loom sijpelende koffie. Karig, zodat het
draaglijk blijft.
Een nootachtige geur. Geritsel van bladeren in de wind.
En daaronder, bijna onmerkbaar, jasmijn.

Mijn borstkas trekt samen. Even is ze er: warmte tegen mijn schouder, adem in mijn hals. Haar lach, zacht en laag, op een avond die ik aan niemand mag vertellen.

Dan is het weg.

Nog steeds lig ik roerloos, zoekend naar een pijnloos plekje in mijn lijf. Tevergeefs.

Alsof ik van grote hoogte te pletter ben geslagen.

Alsof mijn systeem zichzelf uitschakelt om niet te bezwijken.

"Verman je, Lucas."

Ik draai me op mijn rug. De pijn is draaglijker dan verwacht.

Een gele snavel trekt een boog in de lucht en landt in de kruin van een boom.

Waar ben ik?

Het plan was eenvoudig. Vliegen van Brussel naar Chiang Rai. Een taxi naar het hotel. Een rustige avond. Morgen het resort.

Dat viel al snel uiteen.

Ik til mijn hoofd op. Mijn spierwitte lievelingshemd is gescheurd en bebloed.

Nog een beest. Kleiner dan de vorige. Dikker. Met een spitse snuit.

Hij cirkelt om me heen, alsof ik de vlooiën heb.

Ik denk aan vroeger. De dag dat ik mijn ouders om een viervoeter vroeg. Die droom werd meteen de kop ingedrukt. Een huisdier was onbespreekbaar.

Dat kleine verlangen — een loyaal beest, onvoorwaardelijk — heb ik nooit helemaal kunnen loslaten.

In de verte kraait een haan. Mijn blik glijdt naar boven, vindt het azuur van de lucht.

Ik sluit de ogen opnieuw.

Wat is er gebeurd?

De maag protesteert. Walging trekt in stuipen door mijn romp.

Ik probeer het te reconstrueren.

Aankomst in het hotel. Uitpakken. Zoeken naar een maaltijd. De stad in.

Chiang Rai by night. Een bar in fel neon. Hong Tong-whisky. Overvloed.

Geen straatnaam. Geen herkenningspunt.

Fragmenten: Britse backpackers, karaoke, een Chinees scherm met blauwe liedjesteksten. Ladyboys bij de ingang. Sterlichtjes aan het plafond.

En zij.

De vrouw achter de bar.

Frêle. Stil. Lang voor een Thaise. Bleek van huid. Smal gezicht. Een ronde neus.

En die blik, donker, ondoorgrondelijk.

Ze schonk. Ze waste glazen. Ze stelde vragen. Waarom ik deze stad gekozen had.

Ik loog.

Liegen is mijn moedertaal. In mijn familie leer je het voor je kunt lopen.

Haar naam ben ik kwijt. Haar aanblik niet.

De rest van de avond is opgeslokt door het zwart.

. . .

Ik sta op.

Het duizelt; de hond deinst terug en stuift blaffend weg. Even blijf ik roerloos staan tot de benen steviger voelen. De voeten zakken weg in het zand, het zonlicht is scherp.

Wanneer de ogen eraan gewend raken, zie ik op een steenworp afstand een gebouw: rechthoekig, okerkleurig, een

zadeldak in golfplaat. Het geheel straalt een ongekunstelde eenheid uit, alsof het niet gemaakt, maar gegroeid is.

Ik denk aan een schilderij dat ik ooit zag in de tuinen van Monet, in Giverny. De kleuren zijn anders, maar er is dezelfde vervloeiing.

Ik wandel erheen en blijf staan voor zeven natuurstenen treden die leiden naar een metershoge poort. Geen draken, geen gouden daken, geen wachters met slangen of ornamenten zoals op de tempels uit reisbrochures. Enkel eenvoud, soberheid als stil protest.

Toch aarzel ik.

Twintigduizend euro voor een detoxresort, en ik sta voor een schuur op een berg.

Het geheugen laat me nog steeds in de steek.

Hoe ben ik hier terechtgekomen?

. . .

Dan overspoelt me een gedachte. Kunnen er meerdere volwaardige persoonlijkheden huizen in één mens? Een ja-knikker en een nee-zegger, een engel en een duivel. Misschien ook een positivist, misschien een zwartkijker.

Ik draai me om. Blijkens mijn positie bevind ik me op een plateau, iets groter dan een half voetbalveld. Struiken en kleine bomen omzomen de rand, net voldoende om te doen beseffen dat daarachter een diepe afgrond gaapt.

Verderop zie ik structuren, ze lijken op strandcabines: de ene hoger, de andere breder, allemaal zonder voorwand. Ik slenter ernaartoe. De vloerplanken, vergrijsd en kromgetrokken, zweven op houten poten, als huid over een skelet. De daken zijn verroest.

Het zijn hokjes, vervallen maar met ziel. Iets in hun afbladderende ademt rust, eeltige restanten van een landschap dat zich niets aantrekt van tijd.

Op de achtergrond duiken bergkammen op: zwart, bruin, grasgroen. Ze vervagen in elkaar. Kleuren die me terugwerpen naar mijn kindertijd.

Mijn eigen wereld, een toevlucht van wol en kleur. Spreiden die Anna haakte van restjes. Als de beelden te eng werden, dook ik eronder met Anna tegen me aan, ons kindermeisje. Haar aanwezigheid was mijn veiligheid.

Mijn gedachten schieten alle kanten op, als ballen in een flipperkast. Hoe zou het met Anna zijn? Ze was een Poolse au pair. Zorgde voor me toen mijn ouders hun tijd verslonden aan het bedrijf. Op een dag was ze weg, zonder uitleg. Ik heb haar nooit meer teruggezien.

Het gemis trok een donkere staart door mijn gedachten, een knoop in de maag.

Ik wandel weg van de tempel. Beneden bemerk ik een dorpje, gekleefd door een aarden pad. Niemand te zien; alles ademt rust, kippen scharrelen tussen tuinen met groenten en fruit. Een emmer slingert zachtjes aan een ketting boven een put. Links en rechts van de weg staan hutten, sommige bedekt met rieten daken tot aan de grond.

Twee stijlen, één balans: een georganiseerde chaos.

Ik voel aan mijn pols. Het horloge is weg. Geen telefoon in de broekzak.

Paniek welt op. Mijn bagage? Ligt die nog in de hotelkamer van gisteravond?

Even schiet er iets door me heen. Niet het verlies zelf, maar de precisie ervan. Alsof iemand exact wist wat hij moest meenemen.

Ik duw de gedachte opzij en ga zitten. Focus op de ademhaling, een oefening die een tennisleraar me ooit toonde: hand op de buik, hand op de borst. Vier tellen in, zes tellen uit. Enkel de onderste hand mocht bewegen. Langzaam wordt het minder eng in het hoofd.

Een steile trap duikt naar beneden. Aarden treden, breed genoeg voor vijf man, meer dan vijftig in totaal, ze voeren naar het dorp onder het plateau.

Ik heb de moed niet voor de afdaling; beneden is trouwens niemand te zien.

Dan maar terug naar de tempel.

Het is niet alsof de opties voor het rapen liggen.

Misschien wacht daar iemand. Misschien kan hij me helpen.

. . .

Zeven traptreden leiden naar een openstaande poort. Bezoekers van een boeddhistisch heiligdom mogen, bij mijn weten, niet met schoenen naar binnen, maar hier geen rek om ze te plaatsen. Ik glij uit mijn Balenciaga-slippers. Ze zijn stoffig, roestbruin, het enige waardevolle dat ik nog bezit.

Een aarzeling. Dan klim ik, met lichte onrust, naar boven.

Bij de laatste trede hoor ik het gezoem van TL-lampen, hun kille licht verdringt de duisternis.

Ik stap een witgepleisterde ruimte binnen. De vloer is van beton, grotendeels bedekt met vinyl in visgraatpatroon, daaroverheen tapijten in lagen, kriskras: dieprood, blauw, fel. Het metalen dak knettert onder de zon. De ramen aan weerszijden zijn roze omlijst. Geen lambrisering, geen versiering. Enkel houten latten.

De buitenluiken laten om de vier centimeter licht binnen dat in strepen op de vloer valt.

In het midden staat een metershoge sculptuur van een zittende Boeddha. De stilte is indringend maar niet vijandig. De soberheid spreekt me aan.

Deze Boeddha is niet wit, maar geel. Zijn haar eindigt in een spitse dot. De rechterhand geheven, alsof hij een eed zweert. Palm naar buiten, vingers omhoog. Een rode stip op het voorhoofd.

Maar het vreemdste is het beeld ernaast: een rechtopstaande, verrimpelde Chinees met een ellenlange baard, wijzend met zijn vinger. Zo groot als ik. Aan zijn voeten een stenen bol met het yin-yangsymbool erop geschilderd. Het is verwarrend, een clash van symbolen.

Ik zucht, zoekend naar betekenis.

Herinneringen wellen op. Mijn schooltijd in de abdij van Zevenkerken, bij Brugge. De kapel: mystiek, oud, duister. Mijn vrienden lachten het geloof weg, maar ik voelde het aura ervan. De rust, het gewicht. Ik vond er vaak toevlucht, als niemand keek.

Een schrikreactie.

Was het een geluid? Of gewoon de ogen die zich aanpassen aan het schemerlicht?

In de diepte van de ruimte zie ik iets: een gestalte, zittend op een lange, verhoogde tafel. Ik stap behoedzaam dichterbij.

Kortgeschoren haar. Saffraangeel gewaad, schuin over het bovenlijf. De linkerborst ontbloot, getatoeëerd. Tekeningen die lopen van borst naar arm.

Is dit een mens?

Nog een stap. Hij beweegt niet, helemaal niet. Onder hem ligt een kleed, in dezelfde kleur als de vloer, tot aan de grond, alsof hij zweeft, vergeten door de zwaartekracht.

Boven hem hangt een zwart velours gordijn, eindigend in een grote knoop. Naast hem een kandelaar met een

spinvormige bovenkant. Achter hem een canvas, beschilderd met één grote zwarte cirkel, in één penseelbeweging gezet.

Het geheel is groots, op het randje van grotesk, maar er schuilt iets sacraals in, een geladenheid die ik niet kan duiden.

Ik blijf staan.

Hij verroert nog steeds niet.

De ruimte om ons heen lijkt zich uit te rekken in de tijd, Geluid vergeten.

Schaamte welt op. Hoe lang zit ik hier al naar hem te staren? Zijn gelaat blijft onaangedaan, onbeweeglijk, als uit steen gehouwen. Geen teken van irritatie. Geen knik. Geen blik.

Voorzichtig schuifel ik dichterbij.

Dan, plots, terwijl zijn oogleden nog steeds gesloten blijven, heft hij langzaam zijn arm op en laat hem weer zakken.

Zonder woorden zegt hij: ga zitten.

Ik gehoorzaam, zak ineen en neem stuntelig een kleermakerszit aan, een houding die ik zelden kies. Maar deze man draagt een vreemd gezag in zich. Een stille aanwezigheid. Alsof hij de ruimte niet inneemt, maar is.

Er gebeurt niets. De benen verkrampen. Misselijkheid zindert onder de ribben. Ik probeer mezelf bij elkaar te rapen.

Hier zit ik: op de grond, voor een onbekende figuur, in een tempel, op een heuvel, ergens in Thailand, twaalfduizend kilometer van alles wat ik ooit thuis noemde.

En toch is er iets. Wat leegte leek, wordt prikkelend, geladen met verwachting.

Moet ik kuchen? Durf ik dat?

Ik leg een hand voor de mond en adem hoorbaar uit. Geen reactie, geen spiertrekking.

De pijn in de knieën wordt scherp, pulserend.

Ik wil opstaan. Weg van hier.

Net dan zegt hij, rustig, bijna onhoorbaar:

"Zonder vragen geen antwoorden."

Zijn stem is laag, monotone klankgolven. Verrassend helder Engels, accentloos. Hij opent de ogen niet. Beweegt evenmin. Maar zijn woorden blijven hangen.

Ik slik.

"Waar ben ik?" vraag ik aarzelend.

"De leerling ontmoet de meester wanneer hij er klaar voor is."

Leerling? Meester?

Het woord krast als krijt op een schoolbord. De laatste keer dat iemand mij zo noemde, was ik veertien en droeg ik een das die ik niet zelf had gekozen.

Ik voel weerstand opborrelen. Ik heb het altijd moeilijk gehad met raadsels, met mensen die geen antwoord geven maar omwegen kiezen. Paul doet dat. Altijd met een sneer, altijd om mij uit evenwicht te brengen.

"Wie bent u?" probeer ik.

"Je mag mij Bhikkhu noemen."

"Beste Bhikkhu... waar ben ik? Hoe ben ik hier terechtgekomen?"

"Hij die het sterkst is in het uitoefenen van geduld, is een groot mens."

Zijn oogleden lichten op. Dan kijkt hij me aan — donker, helder, stil.

In één vloeiende beweging komt hij overeind, verlaat de lotushouding en springt van het verhoog.

"Volg mij," zegt hij eenvoudig.

Terwijl hij zich beweegt, wikkelt hij een doek van zijn middel over het bovenlijf. De tatoeages verdwijnen onder het saffraan. Hij neemt een grote bolle pot met deksel en loopt naar buiten.

Ik volg.

Wat kan ik anders?

Hij is de enige levende ziel die ik vandaag heb gezien.
Mijn kans op antwoorden.

Hier stopt het fragment.

Het verhaal niet.

Spel zonder Grenzen, doorzie de regels

212 pagina's, genaaid gebonden

23 euro, gratis verzonden in België en Nederland

sivali.world/bestel

Sivali spreekt ook voor teams en bedrijven.

sivali.world/keynote